

Riikliku alkoholiregistri kaotamine

Riiklik alkoholiregister (AR) loodi 1994. aastal, et koguda teavet Eestis turule jõudva alkoholi kohta ning kontrollida selle kvaliteeti enne müüki. Tänapäevaks on AR tehniliselt vananenud andmekogu, mille põhikasutaja on Maksu- ja Tolliamet (MTA), kes kasutab seda järelevalve ja riskihindamise eesmärgil. Kui varasemalt oli registril peale MTA ka teisi kasutajaid, siis praeguseks neid jäänud ei ole. AR on vananenud IT-platvormil, hinnanguliselt võib uue AR-i tegemine maksata kuni 440 000 eurot, millele tulevikus lisanduvad ka erinevad hooldus- ja arenduskulud.

Võimalikud mõjud riikliku alkoholiregistri kaotamisega

AR-i eripäraks on see, et register on tootepõhine, mitte käitlejapõhine nagu Soomes või Rootsis. Iga uus toode tuleb registreerida koos laborianalüüside ja dokumentidega, mis tekitab ettevõtjatele märkimisväärse aja- ja rahakulu. AR kaotamisega väheneb haldus- ja töökoormus ning tekib kokkuhoid riigieelarvele:

Kaovad haldamisega seotud kulu ja tegevused: AR-i aastased kulud on hinnanguliselt 130 500 eurot (111 000 personalikulu + 15 000 AR-i ülalpidamiskulud). AR-iga tegeleb kolm inimest, kellest kaks üksnes sellega. Registri kaotamisega väheneb töökoormus ja töötajate arv kahe inimese võrra. AR-i kaotamine toob kaasa ka vajaduse teha muudatused maksunduse valdkonnaga seotud süsteemides, sest MTA kasutab AR-i kantavaid andmeid riskide hindamiseks, salakauba, teadmata kvaliteediga alkoholi tuvastamiseks ja nende andmete alusel aktsiisimaksukohustuse määramiseks, näiteks peavad infot vaatama tootja kodulehelt.

Ettevõtjatele tähendaks AR-i kaotamine nii raha kui aja kokkuhoidu, sest kõikide AR-i kannete puhul tuleb tasuda riigilõivu (10 eurot uus kanne, 4 eurot olemasoleva kande pikendamise). Ajalise kokkuhoiu annab see, et edaspidi ei pea nad ka tegema toiminguid registris. Kande tegemiseks AR-i peab ettevõtja esitama selleks taotluse koos laborikatse protokolliga, etiketi näidist, tollideklaratsioonid jms-ga. Laborikatse maksab Eestis 100–500 eurot ning neid analüüse teevad vaid kaks laborit. Kui arvestada maksimaalse hinnaga (500 eurot), võis 2023. aastal laborianalüüside kogukulu olla kuni 5,1 miljonit eurot. Näiteks 2023. aastal kanti AR-i 10 190 toodet, pikendati 3061 registrikande kehtivust ning registrisse kandmist taotles 330 ettevõtjat, nende tegevuste eest maksti riigilõivu 114 144 eurot.

AR-i kaotamine avaldaks positiivset mõju ettevõtjatele, sest ettevõtjad saavad uute toodetega kiiremini ning väiksemate kuludega turule tulla.

AR kaotamisel kaasneb oht, et ettevõtja saab toodete puudustest (nt märgistamine) teada alles siis, kui toode on juba turul, kuna kontakt järelevalveasutusega toimub sellisel juhul alles viimases etapis. Selleks valmib Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumil 2025. aasta lõpuks plaan, kuidas reguleerida alkoholi nõuetekohast märgistamist ning märgistamise nõuetele vastavuse kontrollimist. Alkoholi lastele ja noortele kättesaadavuse piiramiseks tehakse testoste, keelatud on neile suunatud alkoholireklaam, sh sotsiaalmeedias. Poodides ei tohi alkohol olla nähtaval kohal ega ahvatlevalt esitatud, samuti on keelatud alkoholimüügi sooduskampaaniad, mis võiksid noori ligi meelitada. Edasi tuleb jätkata ka ennetusprogrammide ja teadlikkuse tõstmisega.